

MARIUSZ SZYRSKI*

RUCH SPÓŁDZIELCZY W ENERGETYCE. NOWE TRENDY W ENERGETYCE LOKALNEJ

I. UWAGI WSTĘPNE

Ruch spółdzielczy, zwłaszcza w „starych” krajach UE, odegrał znaczącą rolę w napędzaniu wzrostu i podnoszeniu konkurencyjności gospodarki oraz wspierał europejskie wartości solidarności, samorządności i demokracji. Wskazuje się, że nadal potencjał ekonomiczny spółdzielni w tych krajach jest ogromny¹. W ostatnich latach ruch spółdzielczy znów nabrał na znaczeniu² – a to w szczególności w związku z rozwojem idei „nowego zielonego ładu” w UE (tzw. *New green deal*)³ oraz nowych technologii⁴ związanych z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych (OZE). Gdy w Polsce pojawiła się pierwsza regulacja odnosząca się do spółdzielni energetycznych w ustawie o odnawialnych źródłach energii⁵, pojawiła się dyskusja, w którym kierunku rozwijać się będzie polska energetyka. Jednocześnie w opracowaniach tematycznych zaznaczano, że w krajach Europy Środkowej i Wschodniej pochodzenie ruchu spółdzielczego oraz dotychczasowa polityka podporządkowania spółdzielni centralnym organom władzy publicznej okazały się hamulcem i niesłusznie

* Mariusz Szyrski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, m.szyrski@uksw.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0001-8536-4054>

¹ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Energetyka prosumencka i prosumenckie spółdzielnie energetyczne – możliwości i wyzwania w państwach członkowskich UE”, opinia z inicjatywy własnej, 2017/C 034/07, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016IE1190&from=DA> (dalej jako: Opinia EKES); Czaja, Ramczykowski (2020); Wieg et al. (2016).

² Zob. Soeiro, Ferreira (2020).

³ Zob. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl [dostęp: marzec 2021].

⁴ Wójcicki (2018): 51.

⁵ Pojęcie spółdzielni energetycznej do ustawy o odnawialnych źródłach energii wprowadziła ustawa z 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych, Dz. U. 2016, poz. 925.

rzutowały na rozwijający się trend spółdzielczości energetycznej⁶. Brak zaufania do instytucji spółdzielni, w tym także spółdzielni energetycznych, bierze się – szczególnie w Polsce – prawdopodobnie ze skojarzenia tej instytucji z okresem PRL. Ten brak zaufania pogłębia także problem wielu napięć wokół odnawialnych źródeł energii w Polsce, co także wpływa na ewentualny rozwój spółdzielni energetycznych.

Wątki te będą stanowić podstawę niniejszego opracowania i pełnić rolę wstępnych hipotez badawczych, prowadzących do znalezienia odpowiedzi na pytanie, dlaczego mimo istnienia podstawy prawnej z 2016 r. w Polsce spółdzielnie energetyczne jednak nie powstają. W artykule tym analizie zostanie poddana regulacja prawna odnosząca się do funkcjonowania spółdzielni energetycznej, mając na uwadze obecny jej status w prawie energetycznym. W ramach analizy zostanie wykorzystana głównie metoda dogmatycznoprawna, która pomocna będzie w analizie tekstu prawnego oraz doktryny. Wykorzystane zostaną również elementy komparatystyki prawnej – w celu porównania regulacji pochodzących z różnych porządków prawnych.

II. ZNACZENIE IDEI SPÓŁDZIELCZOŚCI. NURTY SPÓŁDZIELCZE I OBYWATELSKIE W ENERGETYCE LOKALNEJ

Dla zrozumienia roli spółdzielni energetycznej w energetyce kluczowe jest wyprowadzenie szeregu wniosków związanych z samą ideą spółdzielczości.

Jak wskazuje się w literaturze – bardziej zaawansowane formy gospodarki społecznej pojawiły się dopiero w pierwszej połowie XIX w. – ze spółdzielczością, która stanowi najsilniejszy ekonomicznie i najlepiej zorganizowany sektor gospodarki społecznej⁷. Spółdzielczość jest więc rozumiana jako element gospodarki społecznej, która związana jest ze współdzieleniem pewnych zasobów i dóbr. W Europie (szczególnie w krajach takich jak Niemcy⁸ czy państwa skandynawskie) idea spółdzielczości jest szeroko rozpowszechniona i wydaje się naturalnym elementem społeczeństwa obywatelskiego. Artur Dragan zwraca uwagę, że w państwach członkowskich UE działa około 250 tysięcy spółdzielni zrzeszających w sumie ponad 163 miliony członków i dających zatrudnienie prawie 5,5 miliona osobom⁹.

W Polsce idea spółdzielczości ma trzy główne nurty – związana jest ze spółdzielczością mieszkaniową, rolniczą i bankową. Rację mają autorzy opracowania *Rola spółdzielczości w rozwoju społeczno-gospodarczym w Polsce*¹⁰, że rola spółdzielczości w rozwoju społeczno-gospodarczym znacznie się różniła

⁶ Opinia EKES: 8.

⁷ Krasnowolski (2016): 3.

⁸ Zob. Suchoń (2019): 74–99.

⁹ Dragan (2016): 14.

¹⁰ Kawa, Kuźniar (2019): 119–130.

na przestrzeni lat, co wynikało z odmiennych warunków funkcjonowania oraz polityki państwa, która w latach 1947–1989 włączyła spółdzielczość w system ogólnych planów społeczno-gospodarczych. Po zmianie systemu gospodarowania w 1989 r. spółdzielnie znalazły się w zupełnie nowej rzeczywistości, która niekoniecznie sprzyjała rozwojowi spółdzielczej formy gospodarowania¹¹. Naturalną kontynuacją po okresie 1947–1989 jest właśnie spółdzielczość mieszkaniowa i rolnicza, trzeba jednak zaznaczyć, że zgodnie z aktualnymi badaniami świadomość, czy też sposób myślenia o tego rodzaju organizacjach nie jest raczej do końca pozytywny¹². Zwraca się uwagę, że zarówno na rozwój spółdzielni rolniczych, jak i ustawodawstwa w zakresie formuły ich organizowania i funkcjonowania duży wpływ miały czynniki ustrojowe i historyczne oraz potrzeby społeczno-gospodarcze, a aktualny trend rozwoju spółdzielni rolniczych wpisuje się w rozwój polityk i przepisów unijnych oraz nowych wyzwań dla rolnictwa¹³.

Podstawę do funkcjonowania spółdzielni w Polsce można wywodzić już z Konstytucji RP – art. 12 stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji. Artykuł ten postuluje zatem bezpośrednie nawiązanie do idei społeczeństwa obywatelskiego. Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 2009 r. wskazał, że w odróżnieniu od poprzednio obowiązujących przepisów konstytucyjnych, obecnie obowiązująca Konstytucja w żadnym z przepisów nie wspomina wprost o spółdzielczości, ale to nie znaczy, że tworzenie i działalność spółdzielni nie ma wymiaru konstytucyjnego¹⁴. Ogólna regulacja prawna w zakresie funkcjonowania spółdzielni w Polsce znajduje się w obszernej ustawie – Prawo spółdzielcze¹⁵, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części artykułu.

W Polsce odniesienie idei spółdzielczości do energetyki nie jest raczej naturalne. Tego rodzaju odniesienia należy uznać za działania prawodawcy, a nie wynik ewolucji trendów w polskim społeczeństwie. W niektórych krajach UE proces ten jest odwrotny, a funkcjonowanie spółdzielni, w tym także energetycznych, było i jest naturalnym zjawiskiem.

W okresie PRL „łączenie zasobów” było związane z polityką państwa i procesem nacjonalizacji. Znane są historie przypadki tworzenia niefunkcjonujących organizacji jedynie w myśl zasady łączenia zasobów – co w konsekwencji prowadziło do nieprawidłowego procesu zarządzania danymi dobrami. Wydaje się, że tego rodzaju sposób myślenia pozostał w społeczeństwie polskim i nadal istnieje pewna „niechęć” do łączenia własnych dóbr. Natomiast obserwujemy zupełnie inne zjawisko polegające na *sharingu* cudzych (a nie własnych) urzą-

¹¹ Kawa, Kuźniar (2019): 120.

¹² Zob. Ruch spółdzielczy w Europie i instrumenty wsparcia. Opracowania tematyczne, OT-644, Kancelaria Senatu RP. Biuro Analiz i Dokumentacji.

¹³ Suchoń (2019).

¹⁴ Wyrok TK z 15 lipca 2009 r., K 64/07, Legalis nr 160514.

¹⁵ Ustawa z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, t.jedn.: Dz. U. 2020, poz. 275 ze zm.

deń – na przykład miejskich hulajnóg czy samochodów. Ten trend w ostatnich latach znacząco się rozwija.

Kluczowe dla niniejszego artykułu jest pojęcie energetyki lokalnej, które można określić jako zjawisko polegające na wykonywaniu wszelkich czynności związanych z wytwarzaniem energii pochodzącej głównie z odnawialnych źródeł na szczeblu lokalnym (gmina i powiat), tj. w interesie lokalnych wspólnot, których celem jest przede wszystkim osiągnięcie względnej samodzielności energetycznej – w tym także pośrednie uniezależnienie się od dostaw energii¹⁶. W niektórych opracowaniach mówi się także o energetyce regionalnej, chociaż z punktu widzenia teorii prawa samorządowego nie jest to trafne określenie¹⁷. Energetyka lokalna zaczęła kształtować się wraz z rozwojem nowych technologii w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Zjawisko energetyki lokalnej w Polsce jest stosunkowo nowe – zarówno w ujęciu prawnym, jak i technologicznym. Z tego więc względu w polskich opracowaniach naukowych brakuje jeszcze na tym polu stosownych analiz. W krajach Europy Zachodniej problematyka ta ma już pewne korzenie¹⁸. W literaturze zagranicznej przyjmuje się na przykład, że społeczności energetyczne, a w związku z tym energetyka lokalna, opierają się na grupach obywateli, przedsiębiorcach społecznych i władzach publicznych, które wspólnie inwestują w produkcję, sprzedaż i zarządzanie energią odnawialną¹⁹. Cenną analizę tego zagadnienia przeprowadzono w opracowaniu *Renewable Energy Communities as Socio-Legal Institutions: A Normative Frame for Energy Decentralization?*²⁰ Autorzy tego artykułu zadali między innymi pytanie – w jaki sposób nowe społeczno-prawne ramy zarządzania cywilnymi sieciami energetycznych społeczności zajmującymi się energią odnawialną mogą przyczynić się do poszerzenia zjawiska decentralizacji i demokratyzacji systemu energetycznego – jako sposobu na osiągnięcie sprawiedliwej transformacji energetycznej?²¹ W tej pracy analizuje się trendy w energetyce lokalnej – i co więcej – proponuje się w warstwie normatywnej utworzenie odrębnych instytucji prawnych (między innymi właśnie cywilne sieci energetyczne). Jest to bardzo interesująca koncepcja, pokazująca jak dalece zaawansowane są badania nad oddolnymi ruchami obywatelskimi w zakresie energetyki odnawialnej – w tym przypadku w Wielkiej Brytanii i Holandii.

Pojęcie energetyki lokalnej jest promowane w związku z kształtem polityki energetycznej na szczeblu europejskim (UE). W obrębie aktów normatywnych odnoszących się do polityki energetycznej UE szczególne miejsce pełni obecnie dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych²².

¹⁶ Szyrski (2019): 51.

¹⁷ Zob. Dzikowski, Mielczarski (2019): 23–32.

¹⁸ Zob. Selvakkumaran, Ahlgren (2017): 57–78; Boer, Zuidema, Gugerell (2018): 489–502.

¹⁹ Vernay, Sebi (2020): 1.

²⁰ Heldeweg, Saintier (2020).

²¹ Heldeweg, Saintier (2020): 2.

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, Dz. Urz. UE L 328/82.

W motywie 65 do tej dyrektywy wskazano, że należy umożliwić rozwój zdecentralizowanych technologii opartych na energii odnawialnej i jej magazynowania na warunkach niedyskryminacyjnych i bez utrudnień dla finansowania inwestycji w infrastrukturę. Wskazuje się także, że dążenie do zdecentralizowanej produkcji energii niesie ze sobą wiele korzyści, w tym wykorzystanie lokalnych źródeł energii, większe bezpieczeństwo dostaw energii w skali lokalnej, krótsze odległości transportu oraz mniejsze straty przesyłowe. W motywie 70 do tej dyrektywy wyrażono pogląd, zgodnie z którym uczestnictwo obywateli i władz lokalnych w projektach dotyczących energii odnawialnej za pośrednictwem społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej przynosi znaczną wartość dodaną w postaci lokalnej akceptacji dla energii ze źródeł odnawialnych oraz dostępu do dodatkowego kapitału prywatnego, co z kolei skutkuje lokalnymi inwestycjami, większym wyborem dla konsumentów i powszechniejszym uczestnictwem obywateli w transformacji energetyki.

We wspomnianej dyrektywie *expressis verbis* wskazano formy aktywności w energetyce lokalnej, do których zaliczono prosumenta energii odnawialnej oraz właśnie społeczności energetyczne. Prosumenta energii odnawialnej określono jako odbiorcę końcowego działającego w ramach swoich obiektów o określonych granicach lub, jeśli jest to dozwolone przez państwo członkowskie, w ramach innych obiektów, który wytwarza odnawialną energię elektryczną na własne potrzeby oraz który może magazynować lub sprzedawać samodzielnie wytworzoną energię elektryczną, pod warunkiem że w przypadku prosumenta energii odnawialnej, niebędącego gospodarstwem domowym, działania te nie stanowią jego podstawowej działalności handlowej lub zawodowej. W dyrektywie tej załączyła się również definicja społeczności energetycznej ukształtowana jako podmiot prawny spełniający następujące warunki:

a) opiera się na otwartym i dobrowolnym uczestnictwie, jest niezależna i skutecznie kontrolowana przez udziałowców lub członków zlokalizowanych w niewielkiej odległości od projektów dotyczących energii odnawialnej będących własnością tego podmiotu prawnego i przez niego rozwijanych;

b) którego udziałowcy lub członkowie są osobami fizycznymi, MŚP lub organami lokalnymi, w tym gminnymi;

c) którego podstawowym celem – zamiast przynoszenia zysków finansowych – jest raczej przynoszenie korzyści środowiskowych, ekonomicznych lub społecznych jego udziałowcom, członkom lub lokalnym obszarom, na których on działa.

Na gruncie omawianej dyrektywy nie ma co prawda definicji spółdzielni energetycznej, ale znajduje się tam wspomniane wyżej pojęcie społeczności energetycznej. Określono w tym akcie, że państwa członkowskie zapewniają, aby społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej miały prawo do: a) produkcji, zużywania, magazynowania i sprzedaży energii odnawialnej, w tym w drodze umów zakupu odnawialnej energii elektrycznej; b) podziału, w ramach danej społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej, energii odnawialnej wyprodukowanej przez jednostki produkcyjne będące własnością tej społeczności energetycznej działającej

w zakresie energii odnawialnej, z zastrzeżeniem innych wymogów określonych w niniejszym artykule i z zastrzeżeniem zachowania praw i obowiązków członków społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej jako odbiorców; c) dostępu – w sposób niedyskryminacyjny – do wszystkich odpowiednich rynków energii, zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem koncentracji. Daje to zupełnie nowe możliwości działania małym „energetycznym” podmiotom rynkowym.

W przepisach wskazanej wyżej dyrektywy omawiane definicje należy zaliczyć raczej do definicji o charakterze pojemnym. Jest to oczywisty zabieg prawodawcy unijnego, mający na względzie konieczność przeniesienia tych regulacji każdorazowo na poziomy krajowe. Sygnał jest jednak jasny – chodzi o wsparcie dla inicjatyw lokalnych z uwzględnieniem tzw. demokracji lokalnej i decentralizacji w produkcji energii. Z tego też powodu unijne definicje nie operują „szczegółowymi” formami prawno-organizacyjnymi, a wykorzystują pojęcia ogólne związane z trzema sektorami: administracją publiczną, biznesem oraz organizacjami pożytku publicznego. Jak słusznie zaznacza się w literaturze – transpozycja tych kompleksowych przepisów – w szczególności przepisów dotyczących społeczności energetycznych – wymaga opracowania i wdrożenia modeli biznesowych, które poszerzą udział kapitałowy konsumentów we wszystkich 28 państwach członkowskich, jednocześnie umożliwiając współinwestowanie różnych typów podmiotów²³.

Energetyka lokalna związana jest także z polską polityką energetyczną i znajduje swoje odzwierciedlenie zarówno w dokumentach kierunkowych (polityka energetyczna przyjmowana na podstawie art. 15 ust. 2 Prawa energetycznego²⁴) jak i w regulacji prawnej.

Celem polityki energetycznej państwa, o której mowa w ustawie – Prawo energetyczne jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju, wzrostu konkurencyjności gospodarki i jej efektywności energetycznej, a także ochrony środowiska, w tym klimatu. Od kilku lat – wraz z trendami pojawiającymi się w polityce UE²⁵ – rozwój odnawialnych źródeł energii oraz odejście od „tradycyjnych” źródeł energii wydają się przesądzone²⁶, tymczasem w dokumencie „Polityka energetyczna Polski do 2040”²⁷ w polityce energetycznej państwa istotnie zmienia się punkt ciężkości – w kierunku wspierania energetyki opartej na atomie.

Przechodząc do polskiej regulacji prawnej – kluczowym aktem w omawianym zakresie jest ustawa o odnawialnych źródłach energii oraz Prawo energetyczne. Istotne jest zastrzeżenie, że w ustawie uchwalonej w 2015 r. (to znaczy w jej pierwotnej wersji) nie znajdowały się jeszcze definicje legalne związane z energetyką lokalną (prosument, klastr energii, spółdzielnia energetyczna), a jedynie pewne przepisy odnoszące się do samego „modelu prosumenckiego”.

²³ Lowitzsch, Hoicka, Tulder (2020): 2.

²⁴ Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, t.jedn.: Dz. U. 2020, poz. 833 ze zm.

²⁵ Zob. Rosenow et al. (2017): 72–79; Ringela, Knodt (2018): 209–220.

²⁶ Zob. Gawlik, Mokrzycki (2019): 3323.

²⁷ Polityka energetyczna Polski do 2040, <<https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>>.

Dopiero kolejne nowelizacje ustawy o OZE (w szczególności nowelizacja z 2016 r.) wprowadziły i zmieniały te definicje. Obecnie prosument energii odnawialnej jest określony jako odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego, niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, nie stanowi to przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej²⁸. Klastr energii to natomiast zgodnie z ustawą – cywilnoprawne porozumienie, w skład którego mogą wchodzić osoby fizyczne, osoby prawne, podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–8 ustawy z 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce²⁹, lub jednostki samorządu terytorialnego, dotyczące wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z odnawialnych źródeł energii lub z innych źródeł lub paliw, w ramach sieci dystrybucyjnej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV, na obszarze działania tego klastra nieprzekraczającym granic jednego powiatu w rozumieniu ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym³⁰ lub 5 gmin w rozumieniu ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³¹.

Zgodnie z art. 2 pkt 33a) ustawy o odnawialnych źródłach energii spółdzielnia energetyczna oznacza spółdzielnię w rozumieniu ustawy z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze³² lub ustawy z 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników³³, której przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, wyłącznie na potrzeby własne spółdzielni energetycznej i jej członków, przyłączonych do zdefiniowanej obszarowo sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej.

III. ZAŁOŻENIA POLSKIEGO PRAWODAWCY W STOSUNKU DO SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNEJ. SZANSE I ZAGROŻENIA

Główną tezą tej części opracowania będzie sformułowanie, że polska regulacja prawna odnosząca się do działania spółdzielni energetycznych nie jest precyzyjna, co może istotnie wpływać na proces powstawania spółdzielni energetycznych w naszym kraju.

²⁸ Dz. U. 2019, poz. 649, 730 i 2294.

²⁹ Dz. U. poz. 1668 ze zm.

³⁰ Dz. U. 2018, poz. 995, 1000, 1349 i 1432.

³¹ Dz. U. 2019, poz. 511, 1571 i 1815.

³² Dz. U. 2018, poz. 1285 oraz 2019, poz. 730, 1080 i 1100.

³³ Dz. U. poz. 2073.

Z przytoczonej wyżej definicji legalnej spółdzielni energetycznej w ustawie o OZE – wnioskujemy, że jej koncepcja została oparta na modelu normatywnym spółdzielni w rozumieniu ustawy – Prawo spółdzielcze lub ustawy o spółdzielniach rolników. Z punktu widzenia interpretacji przepisów prawa – takie ujęcie budzi istotne zastrzeżenia.

Ustawa o OZE odwołując się w art. 2 pkt 33a) jednocześnie do powyższych dwóch ustaw, łącząc frazy spójnikiem „lub”, nie wskazuje w dalszej treści, czym ma być podyktowany wybór pierwszej lub drugiej podstawy prawnej. Poszukując odpowiedzi w wymienionych ustawach, nie znajdujemy jednoznacznych odpowiedzi na to pytanie. Problemy interpretacyjne wynikają chociażby z tego, że zarówno Prawo spółdzielcze, jak i ustawa o spółdzielniach rolników przewidują swoje „własne” regulacje odnoszące się do cech tych organizacji, przedmiotu działalności, a także elementów konstrukcyjnych ich statutów. Wątpliwości pojawiają się także na tle art. 3 ustawy o spółdzielniach rolników, wskazującego, że w sprawach nieuregulowanych przepisami tej ustawy do spółdzielni rolników stosuje się przepisy ustawy z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze. Podobną regulację odnajdziemy w art. 38o ustawy o OZE³⁴. Na to należy nałożyć trzeci „model normatywny” pochodzący z ustawy o OZE, w której (na przykład w art. 38e) znajdują się specyficzne warunki, jakie musi spełnić spółdzielnia energetyczna – odbiegające od regulacji wskazanych w wyżej dwóch ustawach. W tym przypadku zasady wykładni przepisów łączące się z dyrektywą *lex specialis/lex generalis* napotykać trudności interpretacyjne i nie jest jasne, które z tych przepisów należy stosować z pierwszeństwem. Również z pomocą nie przychodzi zasada interpretacyjna *lex posterior derogat legi priori*, z uwagi przede wszystkim na wskazane wyżej odesłanie do art. 3 ustawy z 1982 r. o spółdzielniach rolników.

Pozostawiając na tym etapie wątpliwości interpretacyjnie, o których mowa wyżej – przejdźmy do kwestii prawa do zrzeszania się w spółdzielni energetycznej.

Zgodnie z przepisami spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem pewnej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi określoną działalność. Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 2015 r. wskazywał, że możliwość zrzeszania się ma na celu wspólne rozwijanie obywatelskiej aktywności społecznej, gospodarczej, kulturalnej, a także politycznej³⁵. Wspólny czynny udział obywateli w życiu społecznym, zdaniem TK, może przybierać w konkretnych sytuacjach różną postać i konkretne cele wspólnej działalności obywateli są także bardzo różne³⁶. Wolność zrzeszania się stanowi, według TK, wyraz funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, które dzięki możliwości samodzielnego tworzenia zrzeszeń zachowuje pewną niezależność od państwa. Aby dany związek między ludźmi można było uznać za zrzeszenie, musi mieć on

³⁴ Zgodnie z tym artykułem: W zakresie nieuregulowanym w ustawie do spółdzielni energetycznych stosuje się przepisy ustawy z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze lub ustawy z 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników.

³⁵ Wyrok TK z 16 czerwca 2015 r., K 25/12, Lex nr 1745821.

³⁶ Ibid.

określone i niezbędne cechy, przede wszystkim musi to być struktura oparta na dobrowolnej przynależności, co wynika z istoty pojęcia wolności; struktura ta musi zostać stworzona w celu realizacji wspólnie ustalonych zamierzeń, które będą osiągnięte za pomocą wybranych środków; członkowie danego zrzeszenia powinni przyjąć określony sposób podejmowania decyzji uznawanych za wspólne, który odpowiada minimalnym standardom demokracji³⁷. Tak określona wolność zrzeszania się odpowiada standardom związanym z funkcjonowaniem społeczności energetycznych, o których mowa w aktach unijnych i jest gwarantem istnienia społeczeństwa obywatelskiego.

W ustawie o OZE wskazano zakres działania spółdzielni energetycznej. W art. 2 pkt 33a ustawy o OZE zapisano, że chodzi o działalność polegającą na wytwarzaniu energii elektrycznej lub biogazu lub ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, wyłącznie na potrzeby własne spółdzielni energetycznej i jej członków. Artykuł 38f ustawy o OZE stanowi, że przedmiotem działalności spółdzielni energetycznej może być wytwarzanie energii elektrycznej lub ciepła, lub biogazu w instalacjach odnawialnego źródła energii stanowiących własność spółdzielni energetycznej lub jej członków. W tym przypadku chodzi o zastosowanie koncepcji własności instalacji, która ma przynależeć do spółdzielni energetycznej lub jej członków. Wskazuje to na pewien substrat majątkowy, na którym opiera się prowadzenie działalności. Jednocześnie w art. 38e ust. 1 pkt 3 określono ograniczenia w przedmiocie działalności tego podmiotu. Postanowiono, że w przypadku gdy przedmiotem działalności jest wytwarzanie: a) energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii umożliwi pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków oraz nie przekracza 10 MW; b) ciepła, łączna moc osiągalna cieplna nie przekracza 30 MW; c) biogazu, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln m³. Jak podkreśla się w literaturze – z tego przepisu wynika, że spółdzielnia energetyczna ma obowiązek pokryć jej wszystkim członkom średnio nie mniej niż 70% ich rocznego zapotrzebowania jedynie na energię elektryczną, a więc do tak liczonego bilansu energetycznego nie wlicza się biogazu (biometanu) ani energii cieplnej, które mogą być również wytwarzane w spółdzielni energetycznej³⁸.

Każda spółdzielnia powinna dysponować substratem osobowym. Zgodnie z przepisami Prawa spółdzielczego spółdzielnia liczy co najmniej dziesięciu członków, a jej członkiem może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie, ale członkami spółdzielni mogą być również osoby prawne, o ile statut nie stanowi inaczej (spółdzielnia, której członkami w myśl statutu są wyłącznie osoby prawne, musi liczyć co najmniej trzech członków). Jak więc podkreśla się w literaturze – Prawo spółdzielcze dopuszcza, a treść statutu decyduje o tym, czy członkami spółdzielni mogą być wyłącznie osoby fizyczne bądź wy-

³⁷ Ibid.

³⁸ Tarka (2020).

łącznie osoby prawne, czy też fizyczne i prawne³⁹. Ustawa o OZE przewiduje tu istotną odmienną. Zgodnie z art. 38e ust. 1 pkt 2 ustawy o OZE liczba członków spółdzielni energetycznej ma być mniejsza niż 1000. W ustawie wpisano zatem określoną liczbę członków, którzy mogą się zrzeszać w tego rodzaju organizacji, co w świetle zasady prawa do zrzeszania się i zasady samorządności spółdzielni może budzić zastrzeżenia. Także ograniczeń w tym zakresie nie wprowadza ustawa o spółdzielniach rolników. Mając na uwadze wskazane przepisy – wydaje się, że nie ma przeciwwskazań, aby członkiem spółdzielni była jednostka samorządu terytorialnego⁴⁰.

W ustawie o OZE w działalności spółdzielni energetycznych określono także ograniczenia terytorialne. Zgodnie z art. 38e ustawy o OZE spółdzielnia energetyczna musi prowadzić działalność na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą. Z danych statystycznych GUS wynika, że wyróżniane są trzy rodzaje gmin: gminy miejskie, których granice pokrywają się z granicą miasta tworzącego gminę (gminy miejskie mogą być także miastami na prawach powiatu); gminy miejsko-wiejskie, w których skład wchodzi zarówno miasta w granicach administracyjnych, jak i obszary poza granicami miast; gminy wiejskie, które na swoim obszarze nie posiadają miast⁴¹. Intencją ustawodawcy było więc prawdopodobnie to, aby spółdzielnia energetyczna została powiązana jedynie z małymi gminami, ale z przytoczonego przepisu nie wynika to jednoznacznie. I tu pojawia się wątpliwość, czy w ogóle tego rodzaju ograniczenie terytorialne jest zasadne w kontekście zasady zrzeszania się w spółdzielniach, oraz czym były podyktowane motywy prawodawcy ku temu, aby w ustawie znalazła się regulacja, że spółdzielnia energetyczna może być utworzona także na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą. Te pytania stają się jeszcze bardziej zasadne przez pryzmat regulacji (w tej samej ustawie) odnoszącej się do funkcjonowania klastra energii⁴², który może być przecież utworzony przez szerszy krąg podmiotów na znacznie większym obszarze niż w przypadku spółdzielni energetycznej. Z art. 38c ustawy o OZE wynika jeszcze jedna reguła terytorialna. Przepis ten wskazuje, że spółdzielnia energetyczna działa na obszarze jednego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub sieci dystrybucyjnej gazowej lub ciepłowniczej, zaopatrujących w energię elektryczną, biogaz lub ciepło wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni, których instalacje są przyłączone do sieci danego operatora lub do danej sieci ciepłowniczej. Obszar działania spółdzielni energetycznej ustala się na podstawie miejsc przyłączenia wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej. Oznacza to, że obszar działania spółdzielni został w przepisach wyznaczony nie z uwagi na

³⁹ Stefaniak (2018).

⁴⁰ Tak też: Frąckowiak, Szambelańczyk (2015): 2.

⁴¹ Zob. <<https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski/rodzaje-gmin-oraz-obszary-miejskie-i-wiejskie/>> [dostęp: marzec 2020].

⁴² Zob. Fraś, Ivashchuk (2017): 25–40.

podstawowy podział terytorialny kraju (jednostki samorządu terytorialnego), ale na obszar działania operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych lub sieci dystrybucyjnych gazowych lub ciepłowniczych.

Dla spółdzielni energetycznych zostały przewidziane w ustawie o OZE także przepisy związane ze szczególnymi zasadami prowadzenia działalności oraz rozliczeń.

W pierwszym przypadku chodzi między innymi o to, że wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji przez podmiot będący członkiem spółdzielni energetycznej i niebędący przedsiębiorcą w rozumieniu Prawa przedsiębiorców, a następnie wprowadzanie tej energii do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, która podlega rozliczeniu, o którym mowa w art. 38c ust. 3 ustawy o OZE, nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu Prawa przedsiębiorców. Ponadto nadwyżka ilości energii elektrycznej, o której mowa w art. 38c ust. 11 ustawy o OZE, nie stanowi przychodu w rozumieniu ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁴³.

W drugim przypadku natomiast chodzi o zwolnienie spółdzielni energetycznych z pewnych opłat i kosztów. Jako przykład można wskazać treść art. 38c ust. 7 ustawy o OZE, zgodnie z którym od ilości energii elektrycznej rozliczonej w sposób określony w art. 38c ust. 3 ustawy o OZE spółdzielnia energetyczna nie uiszcza: 1) na rzecz sprzedawcy, o którym mowa w art. 40 ust. 1a ustawy, opłat z tytułu jej rozliczenia; 2) opłat za usługę dystrybucji, których wysokość zależy od ilości pobranej energii elektrycznej przez wszystkich wytwórców i odbiorców spółdzielni energetycznej. Wskazuje się, że rozwiązanie to może prowadzić do istotnych oszczędności dla dużych odbiorców energii przy jednoczesnym rozdzieleniu miejsca wytwarzania i konsumpcji energii (co w tym wariantcie różni spółdzielnię energetyczną od prosumenta energii odnawialnej)⁴⁴. Ponadto w stosunku do spółdzielni energetycznej⁴⁵ nie nalicza się i nie pobiera: opłaty OZE, o której mowa w art. 95 ust. 1 ustawy o OZE; opłaty mocowej w rozumieniu przepisów ustawy z 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy⁴⁶; opłaty kogeneracyjnej w rozumieniu przepisów ustawy z 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji⁴⁷.

IV. ZAKOŃCZENIE I WNIOSKI

We wstępie do tego opracowania sformułowano pytanie, dlaczego mimo istnienia podstawy prawnej z 2016 r. w Polsce spółdzielnie energetyczne jednak nie powstają. Odpowiedź na to pytanie jest wielowątkowa.

⁴³ Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.jedn.: Dz. U. 2020, poz. 1406 ze zm.

⁴⁴ Tarka (2020).

⁴⁵ W odniesieniu do ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnych źródeł energii, a następnie zużytej przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej w sposób, o którym mowa w art. 38 c) ust. 3 ustawy o OZE.

⁴⁶ Ustawa z 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy, t.jedn.: Dz. U. 2020, poz. 247 ze zm.

⁴⁷ Ustawa z 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, t.jedn.: Dz. U. 2021, poz. 144 ze zm.

Po pierwsze – jak przedstawiono w tym artykule – instytucja spółdzielni nie jest w Polsce pozytywnie kojarzona. Wynika to przede wszystkim z faktu, że po II wojnie światowej spółdzielnie były elementem centralnego planowania i podporządkowane były władzy centralnej. Symbol tego stanu rzeczy stanowiły spółdzielnie rolnicze, które nierzadko były tworzone jedynie tylko jako forma organizacyjna – bez uwzględnienia rzeczywistych potrzeb jej członków. Do tego należy dodać kwestie związane z własnością, tj. nieudaną próbą uwspólniania środków produkcji. Z tych powodów systematycznie pogłębiał się brak zaufania do tego rodzaju instytucji i pojawiało się skojarzenie spółdzielni raczej z niewydolnymi formami organizacyjnymi.

Po drugie – powołanie do życia spółdzielni energetycznej powinno stanowić przejaw lokalnego podejścia do wytwarzania energii na danym terytorium, a wszelkie decyzje w tym zakresie powinny być podejmowane przez społeczności lokalne. W związku z tym także ustawowa regulacja prawna powinna realizować postulaty wynikające z konstytucyjnej zasady zrzeszania się. Tymczasem przedstawione zasady nie do końca realizują te postulaty. Przede wszystkim chodzi o członkostwo w spółdzielni energetycznej oraz wskazany w ustawie obszar terytorialny, na jakim może działać taka spółdzielnia. Ustawodawca objął regulacją jedynie gminy miejsko-wiejskie oraz gminy wiejskie, łącząc działalność tego rodzaju spółdzielni właściwie tylko z aktywnością wiejską. Tymczasem można wyobrazić sobie udział większych partnerów samorządu terytorialnego w tego rodzaju przedsięwzięciach – co mogłoby znacząco uwolnić potencjał społeczny. W opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Energetyka prosumencka i prosumenckie spółdzielnie energetyczne – możliwości i wyzwania w państwach członkowskich UE”⁴⁸ wskazuje się, że na przykład gminy w Niemczech są bardzo ważnymi partnerami spółdzielni energetycznych, nie tylko dzięki udostępnianiu dachów i budynków komunalnych na inwestycje, ponieważ często sam burmistrz wychodzi z inicjatywą założenia spółdzielni energetycznej i stara się przekonać do tej idei mieszkańców⁴⁹. Zauważa się także, że przechodzenie – nawet częściowe – systemów energetycznych pod opiekę jednostek samorządu terytorialnego odbywa się drogą rekomunalizacji, decentralizacji usług i partycypacyjnego zarządzania w formie partnerstw lub certyfikowanych spółdzielni energetycznych przez wzmocnienie inicjatyw obywatelskich w zakresie energetyki⁵⁰. Spółdzielnia energetyczna ma tam na celu uzyskanie korzyści na szczeblu lokalnym i jest w stanie świadczyć usługi w sektorze energetycznym, takie jak wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych własnych lub zewnętrznych do celów konsumpcji własnej i sprzedaży, posiadanie i eksploatacja systemów magazynowania,

⁴⁸ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów pt. „Modele lokalnej kontroli nad energetyką i rola lokalnych społeczności energetycznych w transformacji energetycznej w Europie”, 2019/C 86/05, Dz. Urz. UE C z 7 marca 2019 r., <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c4795721-40b7-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-pl/format-PDF>>.

⁴⁹ Ibid.: 1.

⁵⁰ Ibid.

małych sieci i infrastruktury dystrybucji oraz wdrażanie środków w zakresie efektywności energetycznej⁵¹.

Po trzecie zaś, niechęć do tworzenia spółdzielni energetycznych w Polsce może wynikać ze złej jakości legislacji. W artykule tym wskazano przede wszystkim na problem stosowania odpowiednich przepisów do funkcjonowania spółdzielni energetycznych, który związany jest z kolizją regulacji Prawa spółdzielczego, ustawy o spółdzielniach rolniczych oraz ustawy o OZE. Niepewność co do regulacji prawnej jest jednym z najważniejszych czynników powodujących brak zaufania obywateli oraz niechęć do inwestycji środków⁵². Istotnym przykładem jest tutaj chociażby zaniechanie w zakresie wydania rozporządzenia na podstawie art. 38c ust. 14 ustawy o OZE.

W środowisku międzynarodowym uważa się, że spółdzielnie energetyczne mogą przyczynić się do decentralizacji, otwarcia i demokratyzacji systemów energetycznych, a zatem mogą one mieć pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy na szczeblu lokalnym i mogą w ten sposób przyczynić się do zwalczania ubóstwa energetycznego oraz wspierania tworzenia miejsc pracy w danej społeczności⁵³. Zaleca się, aby instrumenty polityki na szczeblu UE i przepisy krajowe, które stanowią transpozycję lub uzupełnienie prawodawstwa UE, były zaprojektowane w taki sposób, aby wywierać korzystny wpływ na rozwój lokalnych społeczności energetycznych, w tym spółdzielni energetycznych. Jest to bardzo ważny i prawidłowy kierunek rozwoju dla energetyki lokalnej. Podobnie z resztą jak w przypadku klastrów energii, które mogą stanowić wartość dodaną w kontekście koncepcji *multi-level governance*, ponieważ pozwalają na decentralizację procesu produkcji energii i dowartościowują wspólnoty lokalne jako ważnych współuczestników w systemie budowania bezpieczeństwa energetycznego Polski⁵⁴, a w konsekwencji również UE⁵⁵.

- Boer, J., Zuidema, C., Gugerell, K. (2018). New interaction paths in the energy landscape: the role of local energy initiatives. *Landscape Research* 4: 489–502.
- Czaja, R., Ramczykowski, M. (2020). Klastry i spółdzielnie energetyczne w Hiszpanii – prawodawstwo i systemy wsparcia w zakresie energii rozproszonej. <https://www.er.agh.edu.pl/media/filer_public/78/65/78656239-cbf6-4e85-90a6-743a250829f8/klastry_i_spoldzielnie_energetyczne_w_hiszpanii.pdf>.
- Dragan, A. (2016). Spółdzielczość w Unii Europejskiej. *Ruch spółdzielczy w Europie i instrumenty wsparcia. Opracowania tematyczne OT-644. Kancelaria Senatu RP. Biuro Analiz i Dokumentacji*. Warszawa: 14–20.
- Dzikowski, R., Mielczarski, W. (2019). Poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez rozwój energetyki regionalnej. *IKAR* 5(8): 23–32.
- Fraś, B., Ivashchuk, O. (2017). Rola klastrów w zrównoważonym rozwoju energetyki w Polsce. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal* 20: 25–40.
- Fraćkowiak, A., Szambelańczyk, M. (2015). Spółdzielnie energetyczne – sposoby wdrożenia w Polsce. *Czysta Energia* 1: 1–3.

⁵¹ Ibid.

⁵² Zob. Lipowicz (2016): 63–72.

⁵³ Lipowicz (2016): 63–72.

⁵⁴ Zob. Tomaszewski, Sekściński (2020): 18.

⁵⁵ Tomaszewski (2019): 77.

- Gawlik, L., Mokrzycki, E. (2019). Changes in the structure of electricity generation in Poland in view of the EU climate package. *Energies* 12: 3323.
- Heldegweg, M.A., Saintier, S. (2020). Renewable energy communities as socio-legal institutions: a normative frame for energy decentralization? *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 119. doi:10.1016/j.rser.2019.109518
- Kawa, M., Kuźniar, W. (2019). Rola spółdzielczości w rozwoju społeczno-gospodarczym w Polsce. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy* 3: 119–130.
- Krasnowolski, A. (2016). Wprowadzenie, [w:] *Ruch spółdzielczy w Europie i instrumenty wsparcia. Analiz i Dokumentacji Senatu RP*. Warszawa: 3–13.
- Lipowicz, I. (2019). Kilka uwag w kwestii racjonalności w prawie administracyjnym, [w:] D.R. Kijowski, A. Miruć, A. Budnik (red.), *Racjonalny ustawodawca. Racjonalna administracja. Pamięci Profesora Eugeniusza Smoktunowicza*. Białystok: 63–72.
- Lowitzsch, J., Hoicka, C.E., Tulder, F.J. (2020). Renewable energy communities under the 2019 European Clean Energy Package – governance model for the energy clusters of the future? *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 122. doi:10.1016/j.rser.2019.109489
- Ringela, M., Knodt, M. (2018). The governance of the European Energy Union: efficiency, effectiveness and acceptance of the Winter Package 2016. *Energy Policy* 112: 209–220.
- Rosenow, J., Cowart, R., Bayer, E., Fabbri, M. (2017). Assessing the European Union's energy efficiency policy: will the winter package deliver on efficiency first? *Energy Research & Social Science* 26: 72–79.
- Selvakkumaran, S., Ahlgren, E.O. (2018). Understanding the local energy transitions process: a systematic review. *International Journal of Sustainable Energy Planning and Management* 14: 57–78.
- Soeiro S., Dias, M. (2020). Energy cooperatives in southern European countries: Are they relevant for sustainability targets? *Energy Reports* 6: 448–453.
- Stefaniak, A. (2018). *Prawo spółdzielcze. Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych. Komentarz. Lex*.
- Suchoń, A. (2019a). Spółdzielnie w Niemczech wobec wyzwań współczesnego rolnictwa – wybrane aspekty prawne. *Prawo i Więzy* 4: 74–99.
- Suchoń, A. (2019b). *Zrzeszanie się producentów rolnych*, [w:] M. Korzycka (red.), *Instytucje prawa rolnego. Lex/el*.
- Szyrski, M. (2019). *Energetyka lokalna*. Warszawa.
- Tarka, M. (2020). *Komentarz do ustawy o odnawialnych źródłach energii*, [w:] M. Czarnecka, T. Oglódek (red.), *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz. Legalis*.
- Tomaszewski, K. (2019). *Klastry energii w Polsce – w kierunku poprawy bezpieczeństwa energetycznego. Koncepcje i uwarunkowania*. Państwo i Prawo 74(4): 68–78.
- Tomaszewski, K., Sekściński, A. (2020). *Odnawialne źródła energii w Polsce – perspektywa lokalna i regionalna*. *Rynek Energii* 4(149):10–19.
- Vernay, A.L., Sebi, C. (2020). Energy communities and their ecosystems: a comparison of France and the Netherlands, *Technological Forecasting and Social Change* 158. doi:10.1016/j.techfore.2020.120123
- Wieg, A., Veßhoff, J., Boenigk, N., Dannemann, B., Thiem, C. (2016). *Spółdzielnie energetyczne. Obywatele, społeczności i gospodarka lokalna w dobrym towarzystwie*. DGRV – Deutscher Genossenschafts und Raiffeisenverband e.V., <www.bialystok.pl>.
- Wójcicki, R. (2018). *Spółdzielnia energetyczna – generacja rozproszona metodą na zwiększenie efektywności energetycznej na obszarach miejskich*. *Napędy i Sterowanie* 2: 51–57.

THE COOPERATIVE MOVEMENT IN THE ENERGY SECTOR:
NEW TRENDS IN LOCAL ENERGY

S u m m a r y

The cooperative movement has played a significant role in increasing the competitiveness of the economy and has promoted the European values of solidarity, self-government and democracy. In recent years, the cooperative idea has been linked with the local energy sector – in Europe and in Poland. The decentralization of energy production to local communities – thanks to the incredible development of new technologies in renewable energy – is now becoming a standard in Western Europe. These trends have also been visible in Poland for some time. Unfortunately, in Polish conditions the institution of cooperatives, including energy cooperatives, is negatively associated with the communist era. The main research question, around which the considerations in this article revolve, is as follows – why, despite the existence of a legal basis in Poland from 2016, energy cooperatives have not been created. The article will analyse the legal regulations relating to the functioning of the energy cooperative, taking into account its current status in the energy law.

Keywords: energy cooperative; local energy; energy law; energy community; RED II; energy citizen; energy decentralization

